

e - haritacılık¹

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK
Harita Mühendisi

“En iyi işletme bir kişilik işletmedir,” tümcesini ilk okuduğumda bana “olmaz” gelmişti. Bu bir ütopyik yaklaşım, bir fantezi olarak güzeldi de, gerçekçilik açısından olabilir görünmüyordu. Ancak bilgisayar ve iletişim teknolojileri alanındaki öngörülenden daha hızlı gerçekleşen gelişmeler, en olmaz ütopyaları bile ayağımızın dibine getirmeye başladı. Bugün için bütün işlerini evinden, işyerine gitmeden görenlerin sayısı beklenin ötesine taşmış durumda.

“Tek kişilik harita bürosu” olur mu? Hemen “olmaz” diyesi geliyor insanın. Neden? Çünkü en azından çelik şeridin öbür ucundan tutacak ikinci kişinin olması, arazide operatörün yanı sıra, yazıcı olmasa bile mirayı taşıyacak bir kişinin bulunması gerekiyor. Büro işlerinin üstesinden tek başına gelmek kolay değil. Şimdi eskide ısrar etmek zorunda mıyız acaba? İsrar edersek ne kadar daha var kalabiliriz?

GPS, noktaların birbirini görme zorunluluğunu ortadan kaldırdığında bu bizi ne kadar şaşırtmıştı? Daha doğrusu şaşırtmış mıydı? Bunun üzerinde ne kadar düşünmüştük? Oysa geçmiş ölçme modelimiz, noktaların birbirini görmesi üzerine kurulmuştu. Eski modelde noktalar birbirini görmezse, ek sistemler geliştirilmişti, ki onlar da birbirini gören noktalar dizisine dayanıyordu. Oysa GPS mesleğin bu temel felsefesini ortadan kaldırıverdi. Yüzyıllar boyu varlığını sürdüren bir modelin pabucu dama atılıyordu böylece. Artık konumu belirlenecek iki noktanın birbirini görmesi zorunluluğu yoktu... Bu, bu kadar kolay söyleniveren bir şey mi olmalı?

Uzun zamandır üzerinde çalışıldığını bildiğimiz robot elektronik takeometreler (robot total station) neleri değiştirecek? Tek başına araziye çıkan birisi, aleti yönlendirdikten sonra tuttuğu reflektörle ölçüyü tek başına yapabilecek. Uzaktan kumandayla “Ben buradayım!” diyecek, alet dönecek kendini reflektöre ayarlayacak ölçüyü yapıp kaydedecek.

Teknolojinin ürünlerinin sağladığı, sağlayacağı örnekleri çoğaltığımızda, düşünme ve bakış sistematiğimizi değiştirme durumuyla karşı karşıya olduğumuz ortaya çıkıyor.

Uydu verileri alanında yeni bir eşikteyiz. Çözünürlüğün 1x1 metreye inmesi, hatta bazı uydu sistemlerinde 0.80x0.80 metreye inmesi, önümüze kestirilmesi güç fırsatlar koyuyor. Bu olanak gökte duruyor, radyo sinyalleri gibi. İster düğmeyi çevirip alırsın, ister almazsın. Ama gelinen bugünkü eşikte artık hangi belediye başkanı, “ilçemdeki taşınmaz envanterini bilmiyorum” ya da “kaçak yapılaşmayı izleyemiyorum” diyebilir... Bir de uydu verilerinin sürekli ucuzladığı düşünülürse... Her şey ekonomik... ABD, bu karardan sonra, satacağı uydu verilerinden 100 milyar dolar gelir bekliyor...

Bunlar somut şeyler... Elle tutulur gözle görülür yanları var. Ama bir de gelişmeler önümüze elle tutulmaz olanaklar getiriyor. İlişki olmadan, konuşma olmadan, temas olmadan işlerin görülmesi... Daha doğrusu sanal temasla, sanal ilişkiyle, daha sonra sanal sohbetle... Aplikasyon krokisinin, imar durumunun, taşınmaz satışlarının taraflar el sıkışmadan yapılabilmesi... Hani deniyor ya “teknolojik gelişmeler, birçok kurumu ortadan kaldıracak...” Bunların başında aracı kurumlar geliyor... Yani bir kişi yola terk folyesini gerçek hiç kimseyle karşılaşmadan alabilecek... Sanal ortamda işlerini görecektir... Belediyenin, Kadastro Müdürlüğünün kapısından içeri girmeden işlerini sonuçlandırarak...

¹ 2002 yılında kaleme alınmış, ancak herhangi bir yerde yayınlanmamıştır.

Bilgisayarının karşısında, tuşlara basarak... İnsanın buna da “olmaz” diyesi geliyor, ama bu o kadar yakın bir hedef ki... Projelendirme, planlama bilgilerine sanal ortamdan erişmek, sanal ortamda kübaj hesabı yapmak...

“**e (elektronik)**” kavramı çok yaygın bir kullanım buluyor. e-devlet, e-gruplar, e-aşklar, e-ticaret, e-yaşam, e-belediyeçilik, e-muhtar... Şimdi bu sıralamaya haritacılık neden girmesin? Neden biz de artık *e-haritacılık*’tan söz etmeyelim? Belki başlangıçta çok sınırlı bir alanda başlayacak olan uygulamaların giderek yaygınlaşması beklenmelidir. “Hayal edilmelidir” demiyorum, çünkü hayal edmeden gerçekleşmeyle karşılaşabiliriz. Galiba karşılaşmaya başladık da...

Internet üzerinden yaşadığımız uygulamalar bunun ipuçlarını veriyor. Bugün için Internet, ama gelecekte belki de başka bir ortam üzerinden çok şeyimizi masamızdan, bilgisayarımızdan, bir parkın bankı üzerinde oturmuş WAP erişimiyle yürütebileceğimiz bir süreç bu... İlginç, çekici, ama aynı zamanda ürkütücü, korkutucu...

Kuşkusuz sanallık bir olanaklar dizisi olarak hoş görünüyor. Dahası, “bu dünyaya sıkıntı çekmeye gelmediğimizi,” bize anımsatan bir gelişme. İnsan yaşamının kolaylaştırılması, insanın kendisine daha fazla zaman ayırması alanındaki önemli fırsatlardan birisi. Bu yanlarıyla güzel ve albenisi yüksek.

Ancak diğer yandan sanallık, insanı toplumdan soyutlayan bir tehlikeyi içinde barındırıyor. Her şeyin sanallaştığı bir ortam, insanın varlık nedeni olan toplumsallığını tartışma konusu yapabilir... e-uygulamalar, insanları doğal sosyal ortamdan soyutlayacağı benziyor. Bu da insan olmanın özünü çelişen bir durum oluşturuyor. İnsanın “bu kadarı da fazla” diyesi geliyor.

Ama beğensek de beğenmesek de gelişmeler burnumuzun dibine kadar gelmiş durumda. Bunu görmezlikten de gelemeyiz. Görmemek, mesleğimizi “klasiğin” eşliğinde tutmakta diretmek de, mesleğimize yapılacak bir haksızlık olmaktadır.

Tüm gelişmeler mesleğimize, onu daha da ileriye taşıma sevdasında olanlara yeni görevler yüklüyor.